

Společný tiskový komentář k návrhu tzv. uhelné komise v ČR

Uhelná komise má smysl, nové jaderné reaktory by však byly vysoce rizikový vstupní předpoklad Ministr Brabec a celá vláda by měli mezitím řešit aktuální kauzy, které určují klimatickou politiku

pondělí 18. března 2019

Česká republika může zavřít do roku 2030 všechny uhelné elektrárny, pokud omezí zbytečný masivní vývoz elektřiny a nastartuje rozvoj čistých domácích obnovitelných zdrojů. České ekologické organizace proto podporují návrh vicepremiéra a ministra životního prostředí Richarda Brabce na založení široké komise, která by identifikovala možnosti přechodu ČR od fosilních paliv.

Ekologické organizace jsou připraveny vést racionální debatu o možnostech a sociálních řešeních nutného ústupu od fosilních paliv. Zadání komise by mělo být - podobě jako v Německu - stanovit datum úplného ukončení těžby a spalování uhlí a plán, jak toho dosáhnout. Zároveň však musí ministr životního prostředí a celá vláda dělat už teď kroky, na něž žádná komise není potřeba - například zabránit rozšíření velkolomu Bílina či udělení výjimek z emisních limitů uhelným elektrárnám, zvýšit těžební poplatky a zabránit prodeji dalších uhelných elektráren soukromým firmám, které je chtějí dlouhodobě provozovat.

Vicepremiér zmínil návrh na zřízení komise v pořadu Otázky Václava Moravce, které reagovaly mimo jiné na doposud největší globální i českou stávkou studentek a studentů za řešení změny klimatu v pátek 15. března.

Podle nedávné studie - kterou si nechaly na základě velice podrobného modelu české energetiky spočítat nevládní organizace a zástupci moderního průmyslu - je reálně

možné odstavit uhelné elektrárny do roku 2030, za podmínky rychlého (avšak realistického) rozvoje obnovitelných zdrojů [1]. Nejstarších uhelných zdrojů se můžeme zbavit prakticky hned díky možnosti omezit vysoké vývozy elektřiny [2]. Již pět let stará Státní energetická koncepce ČR předpokládá zásadní útlum spalování hnědého uhlí a růst výroby z obnovitelných zdrojů.

Ekologické organizace však varují před přílišným akcentem na jadernou energetiku. Počítají s tím, že současné jaderné reaktory budou potřeba pro zajištění opouštění uhlí, ale sázka na nové jaderné reaktory je extrémně riziková a mohla by celé řešení podkopat [3]. Naopak trend rozvoje obnovitelných zdrojů je zcela jasný v globálním měřítku, zapojit se České republice doporučuje i Mezinárodní energetická agentura [4]. Naše země má v této oblasti velké, nevyužité a dostupné rezervy - jen do roku 2030 mohou nově postavené obnovitelné zdroje zajistit víc elektřiny než hypotetický nový jaderný blok, jehož výstavba ovšem v tomto termínu není proveditelná [5].

Velké rezervy má Česká republika i v energetické spotřebě, která navíc v posledních letech začala růst. České hospodářství je více než dvojnásobně energeticky náročné, než je průměr zemí Evropské unie [6,7]. Proto promyšlené a koordinované zaměření na reálné snížení spotřeby, umožní rychlejší opouštění spalování uhlí.

Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA, řekl:

“Návrh vicepremiéra R. Brabce dává jednoznačně smysl. Komise by měla mít jasné zadání - najít datum úplného ukončení těžby a spalování uhlí. Technickými, sociálními i ekonomickými aspekty odklonu od fosilních paliv (a zejména od uhlí) se zabývají ekologické organizace již dlouho a jsou připraveny vést racionální debatu. ČR má skvělé možnosti rychle snižovat svoji závislost na uhlí, díky velkým přebytkům výroby elektřiny i potenciálu domácích čistých obnovitelných zdrojů. Racionální debatu jsme připraveni vést i o jaderné energetice. Nemá smysl jít německou cestou, tedy odstavit napřed jaderné reaktory, ale také by bylo nezodpovědné sázet na výstavbu nových jaderných reaktorů a utopit v nich čas i peníze.”

Daniel Vondrouš, ředitel Zeleného kruhu, řekl:

“Je dobře, že se ministr Brabec inspiroje stabilní a čitelnou německou politikou a úspěšnou modernizací tamní energetiky. S řešením klimatické krize ale musíme začít hned. Zvažovaná stavba nových jaderných reaktorů v oficiálně předpokládaném tempu jeden za 20 let, by v nejbližších dekádách neměla významný přínos, pouze by odčerpávala peníze.”

Edvard Sequens, předseda Calla - Sdružení pro záchranu prostředí, řekl:

“Budoucí podobě české energetiky chybí plán B, když vše vsadila na stavbu nových jaderných reaktorů, která se ukazuje více chimérou, než reálnou možností. Návrh na vládní uhelnou komisi je příležitostí, jak alternativy nejen prodiskutovat, ale zejména na nich začít pracovat.”

Lukáš Hrábek, tiskový mluvčí Greenpeace, říká:

“První reakce na studentské stávky a jejich požadavky z úst ministra životního prostředí Richarda Brabce byla trochu mimo. Zatímco studenti požadovali v souladu s ambiciózním scénářem zprávy IPCC rychlejší a ambicióznější snižování emisí skleníkových plynů do roku 2030, pan ministr mluvil až o situaci po roce 2040. Návrh založit uhelnou komisi, která by ústup od uhlí v ČR zrychlila, je mnohem zajímavějším krokem. Je důležité si ale uvědomit, že pokud chceme emise snižovat opravdu do roku 2030, nepomůže nám s tím stavba nových jaderných reaktorů, už z toho jednoduchého důvodu, že se do roku 2030 žádný reaktor postavit nestihne.”

Kontakty:

Jiří Koželouh, Hnutí DUHA, 723 559 495, jiri.kozelouh@hnutiduha.cz

Daniel Vondrouš, Zelený kruh, 724 215 068, daniel.vondrous@zelenykruh.cz

Edvard Sequens, Calla - Sdružení pro záchranu prostředí, 602 282 399,

edvard.sequens@calla.cz

Lukáš Hrábek, Greenpeace, 603 443 140, lukas.hrabek@greenpeace.org

Poznámky:

[1] Studii shrnuje stručný infolist s odkazem na celou práci: <http://glopolis.org/wp-content/uploads/Infolist-sit-bez-uhli.pdf>

Do roku 2030 lze odstavit uhelné elektrárny, počítá se s omezenou výrobou elektřiny z uhlí v uhelných teplárnách.

[2] <http://www.hnutiduha.cz/aktualne/loni-opet-vzrostl-vyvoz-elektřiny-vyvazime-sve-zdravi>

[3] Stanovisko Zeleného kruhu shrnující odborná fakta a trendy, které ukazují, že jaderné reaktory nejsou řešením pro nezbytný odklon od fosilních paliv:

http://www.zelenykruh.cz/wp-content/uploads/2018/12/Stanovisko-ZK_Nove-jaderne-reaktory-nejsou-reseni.pdf

[4] <http://www.hnutiduha.cz/aktualne/mezinarodni-energeticka-agentura-obnovte-podporu-pro-vyrobu-elektřiny-z-obnovitelných>

[5] <http://www.hnutiduha.cz/aktualne/jen-do-roku-2030-mohou-nove-postavene-obnovitelne-zdroje-zajistit-vic-elektřiny-nejstavba>

[6]

Výsledky zjištění Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/energy/bloc-4b.html>

[7]

Návrh vnitrostátního plánu České republiky v oblasti energetiky a klimatu, MPO, prosinec 2018: <https://www.mpo.cz/assets/cz/energetika/strategicke-a-koncepcni-dokumenty/2019/2/Navrh-vnitrostaniho-planu-CR-v-oblasti-energetiky-a-klimatu.docx>